

Нотаріат

УДК 347.961:341.217(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14513044>

**Перспективи розвитку нотаріату в контексті інтеграції України до
європейського правового простору**

Чижигов Олександр Олександрович

Доктор філософії, нотаріус, Приватний нотаріус Київського міського
нотаріального округу Чижигов О.О., м. Київ, Україна,

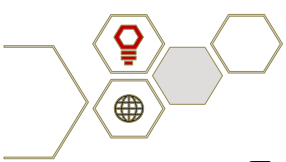
<https://orcid.org/0000-0001-8248-1159>

Прийнято: 27.11.2024 | Опубліковано: 18.12.2024

Анотація. Реформування системи нотаріату в Україні є однією з ключових умов інтеграції національного законодавства до європейського правового простору. Потреба модернізації нотаріальної діяльності зумовлена необхідністю забезпечення доступності та якості послуг, упровадження цифрових технологій, а також гармонізації українського законодавства із загальноєвропейськими стандартами. Аналіз особливостей функціонування нотаріату в Україні в порівнянні з європейськими моделями є важливим кроком у процесі реформування.

Метою статті є дослідження особливостей функціонування нотаріату в Україні, визначення його відповідності європейським правовим стандартам, а також перспектив модернізації системи нотаріату відповідно до сучасних викликів і тенденцій.

У статті застосовано комплексний підхід до дослідження, який включає аналіз нормативно-правових актів, порівняння моделей організації нотаріальної діяльності в Україні та країнах Європи.

Дослідження виявило низку проблем, з якими зіштовхується система нотаріату в Україні, зокрема дублювання паперового та електронного документообігу, недостатня ефективність роботи державних реєстрів та відсутність чітких механізмів контролю. Серед перспектив реформування українського нотаріату визначено запровадження єдиного нотаріату, вдосконалення законодавства, посилення захисту електронних даних, розвиток інституту помічників нотаріусів та налагодження ефективної взаємодії між нотаріальною спільнотою та регуляторами.

У результаті дослідження зроблено висновок, що модернізація нотаріату в Україні потребує комплексного підходу, який поєднує впровадження європейських стандартів, розвиток цифрових технологій та адаптацію до сучасних викликів. Запропоновані рекомендації спрямовані на підвищення доступності, прозорості та ефективності нотаріальних послуг, що є важливим кроком у процесі євроінтеграції України.

Ключові слова: мотиваційні стратегії, емоційний інтелект, управління персоналом, корпоративна культура, реформування, національна правова політика.

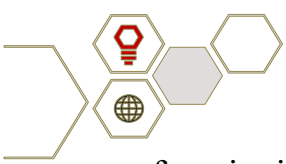
Prospects for the Development of Notaries in the Context of Ukraine's Integration into the European Legal Area

Oleksandr Chyzhykov

PhD, Notary, Private Notary of Kyiv City Notarial District Chyzhykov O.O.

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8248-1159>

Abstract. Reforming the notary system in Ukraine is one of the key conditions for the integration of national legislation into the European legal area. The need for modernization of notarial activities is driven by the need to ensure accessibility and quality of services, the introduction of digital technologies, and the harmonization of Ukrainian legislation with European standards. Analysis of the peculiarities of notary

functioning in Ukraine in comparison with European models is an important step in the reform process.

The purpose of the article is to study the peculiarities of notary functioning in Ukraine, to determine its compliance with European legal standards, and also to identify the prospects for modernisation of the notary system in line with current challenges and trends.

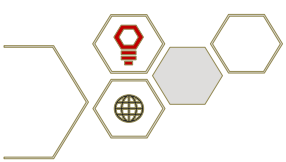
The article applies a comprehensive approach to the study, which includes an analysis of regulatory legal acts and a comparison of models of notarial activity in Ukraine and European countries.

The study has identified a number of problems faced by the notary system in Ukraine, including duplication of paper and electronic document flow, insufficient efficiency of the state registers, and lack of clear control mechanisms. Among the prospects for reforming the Ukrainian notary system are the introduction of a unified notary, improvement of legislation, strengthening of electronic data protection, development of the institute of notary assistants, and establishment of effective interaction between the notary community and regulators.

The study concludes that the modernisation of notaries in Ukraine requires a comprehensive approach that combines the implementation of European standards, the development of digital technologies and adaptation to modern challenges. The proposed recommendations are aimed at increasing the accessibility, transparency and efficiency of notarial services, which is an important step in the process of Ukraine's European integration.

Keywords: motivational strategies, emotional intelligence, human resources management, corporate culture, reforms, national legal policy.

Постановка проблеми. Проблематика розвитку нотаріату в Україні набуває особливої актуальності в контексті євроінтеграційних процесів, які передбачають наближення українського законодавства та правової системи до європейських стандартів. Нотаріат як інституція відіграє ключову роль у забезпеченні правової визначеності, захисті прав та інтересів громадян, а також

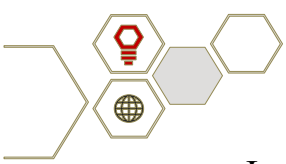

у сприянні прозорості й передбачуваності юридичних відносин. Водночас інтеграція України до європейського правового простору створює нові виклики для нотаріальної системи, що вимагають її модернізації та адаптації до сучасних умов.

Серед основних проблем, які потребують розв'язання, треба визначити необхідність удосконалення законодавчої бази, гармонізації процедур з європейськими практиками, а також підвищення професійної компетентності нотаріусів. Особливого значення набуває питання цифровізації нотаріальних послуг та забезпечення їх доступності для громадян, що є одним із ключових напрямів реформ в ЄС. Водночас залишається актуальним пошук балансу між публічним і приватним інтересами в діяльності нотаріату, що є характерним для європейської моделі цієї інституції. Таким чином, постановка проблеми зводиться до необхідності глибокого аналізу сучасного стану нотаріальної системи в Україні, визначення перешкод на шляху її інтеграції до європейського правового простору та окреслення перспективних напрямів розвитку. Це дозволить не лише підвищити ефективність функціонування нотаріату, але й сприятиме гармонізації правових систем у контексті реалізації євроінтеграційних амбіцій України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку нотаріату в умовах євроінтеграції активно обговорюється в наукових колах, що зумовлено зростанням значення правової гармонізації та необхідністю адаптації української правової системи до стандартів Європейського Союзу. У дослідженнях багатьох авторів акцентовано на важливості модернізації нотаріальної системи України з урахуванням кращих практик європейських країн.

Зокрема, в роботах Ю. В. Солошенко [1], З. Журавльової [2] детально аналізуються моделі організації нотаріальної діяльності в країнах ЄС, як-от Німеччина, Франція та Італія, де нотаріат функціонує на принципах латинської моделі. Автори підкреслюють, що впровадження таких підходів в Україні сприятиме зміцненню правової безпеки та прозорості нотаріальних процедур.

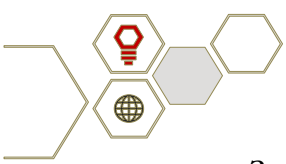
Інший аспект інтеграції, пов'язаний із цифровізацією нотаріальної діяльності, досліджувався в роботах В. М. Марченка [3] та Ю. Ю. Бисаги [4], де розглянуто роль технологій у забезпеченні доступності нотаріальних послуг та вдосконаленні механізмів перевірки правових документів. Однак автори наголошують, що цифровізація потребує створення надійної нормативної бази та впровадження комплексних заходів щодо захисту персональних даних.

Особливу увагу питанню гармонізації українського законодавства з європейським приділяють А. В. Лиля-Барська [5] та Н. М. Денисяк [6], аналізуючи національні законодавчі норми, які регулюють нотаріальну діяльність, і пропонуючи шляхи вдосконалення процедур через імплементацію європейських стандартів. Водночас автори відзначають низку проблем, серед яких недосконалість нормативної бази та відсутність чіткого механізму адаптації до європейських вимог.

У контексті професійної підготовки та підвищення кваліфікації нотаріусів значний внесок зроблено в роботах В. С. Сірка [7] та Л. Шевчук [8], де обґрунтовано необхідність запозичення досвіду країн ЄС у впровадженні програм підготовки кадрів для забезпечення високих професійних стандартів.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, залишається недостатньо вивченим питання пошуку балансу між традиційними підходами до організації нотаріальної діяльності та новими викликами, як-от цифровізація, інтеграція до європейського правового простору та забезпечення доступності послуг для всіх верств населення. Саме ці аспекти зумовлюють наукову цікавість і практичну значущість цього дослідження, яке спрямоване на комплексний аналіз викликів і перспектив розвитку нотаріату в Україні у світлі сучасних євроінтеграційних процесів.

Мета статті – аналіз сучасного стану нотаріату в Україні, виявлення ключових проблем та перспектив його розвитку в контексті інтеграції до європейського правового простору.

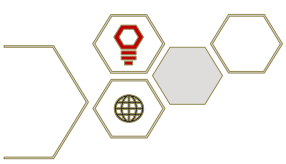
Завдання статті:

- дослідити особливості функціонування нотаріату в Україні та його відповідність європейським правовим стандартам;
- визначити основні проблеми, які стоять на заваді ефективній інтеграції нотаріальної системи України до європейського правового простору;
- окреслити перспективи модернізації нотаріату в Україні у відповідності до сучасних викликів і тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Сучасний нотаріат в Україні є невід’ємною складовою частиною національної правової системи, яка відіграє важливу роль у забезпеченні юридичної визначеності, правового захисту й наданні документам офіційного статусу. Його розвиток тісно пов’язаний із законодавчими ініціативами і реформами, які відповідають змінам у суспільстві та запитам громадян [7, с. 212]. Основні тенденції розвитку нотаріату в Україні пов’язані з оновленням законодавства, модернізацією процедур і впровадженням єдиних стандартів професійної діяльності нотаріусів.

Закон України «Про нотаріат», прийнятий у 1992 році, став основоположним документом, який заклав правові засади функціонування нотаріальної системи в умовах правової реформи [9]. Однією з ключових змін було запровадження приватної нотаріальної діяльності, яка доповнила систему державних нотаріальних органів. Це рішення відкрило нові можливості для громадян у виборі нотаріальних послуг, а також сприяло розвитку конкуренції та покращенню якості обслуговування.

Натепер в Україні нотаріуси здійснюють свою діяльність у двох форматах: державному та приватному. Державні нотаріуси працюють у нотаріальних конторах і архівах, виконуючи покладені на них повноваження за рахунок фінансування з державного бюджету. Натомість приватні нотаріуси здійснюють діяльність на основі самофінансування, отримуючи дохід від надання нотаріальних послуг. Незалежно від форми діяльності нотаріуси мають однакові повноваження, визначені статтею 34 Закону України «Про нотаріат». Це

гарантує рівність у доступі до нотаріальних послуг та юридичну єдність нотаріальної практики.

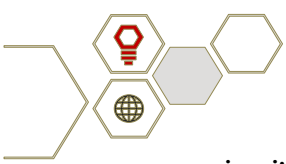
Однією з важливих тенденцій розвитку нотаріату є створення рівних умов для громадян, які бажають займатися нотаріальною діяльністю. Встановлення єдиних вимог до кандидатів, чітка регламентація процедури складання кваліфікаційного іспиту та забезпечення прозорості цієї процедури сприяють формуванню високих стандартів професійності в нотаріаті. Крім того, держава гарантує рівні можливості для нотаріусів щодо вибору нотаріального округу, форми діяльності та забезпечення однакових прав для здійснення нотаріальних дій.

Справедливість у доступності нотаріальних послуг проявляється також у праві громадян самостійно вибирати нотаріуса, за винятком випадків, коли це обмежено законом. Це підвищує довіру громадян до нотаріальної системи та забезпечує більшу гнучкість у взаємодії з клієнтами.

У період з 2010 по 2013 роки в Україні було проведено масштабну підготовчу роботу для створення необхідних умов вступу до Міжнародного союзу латинського нотаріату (МСЛН) [10, с. 131]. Одним із ключових досягнень стало заснування єдиного органу самоврядування нотаріальної спільноти – Нотаріальної палати України, яка взяла на себе функції регулювання професійної діяльності. Водночас було затверджено Правила професійної етики нотаріусів, що сприяли встановленню високих стандартів етичної поведінки та професійної відповідальності [11, с. 83].

Важливим етапом стала комплексна реформа у сфері реєстрації речових прав, в якій активно брали участь нотаріуси. Успішний досвід цієї реформи був визнаний настільки ефективним, що його адаптували та впровадили в декількох країнах пострадянського простору. Завдяки системній модернізації, професіоналізму нотаріусів та їхній щоденній праці український нотаріат отримав високу оцінку на міжнародній арені.

Результатом цих зусиль стало офіційне приєднання українського нотаріату до МСЛН 9 жовтня 2013 року. Вступ до цієї організації, яка об'єднує нотаріальні

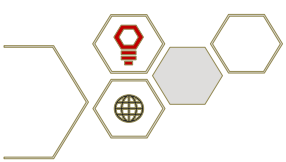
асоціації більшості європейських країн, засвідчив відповідність української нотаріальної системи міжнародним стандартам і став важливим кроком у зміцненні її авторитету на глобальному рівні.

В Україні нотаріальні послуги населенню надаються як державними, так і приватними нотаріусами, що забезпечує широкий доступ до нотаріального обслуговування. Натепер функціонують 565 державних нотаріальних контор і 25 державних нотаріальних архівів, де працюють 748 державних нотаріусів і 620 консультантів. Поряд із ними активно діють 5607 приватних нотаріусів, які значно розширюють спектр нотаріальних послуг, зокрема у сфері правочинів [12].

У 2023 році Вища кваліфікаційна комісія нотаріату при Міністерстві юстиції України розглянула численні подання про анулювання свідоцтв на право зайняття нотаріальною діяльністю. У результаті було прийнято 117 рішень про анулювання, серед яких 108 випадків стосувалися нотаріусів, які вчинили протиправні дії, зокрема намагалися отримати право на здійснення діяльності за законодавством Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України. Водночас упродовж року міжрегіональними управліннями Міністерства юстиції було зареєстровано приватну нотаріальну діяльність 163 осіб, що свідчить про постійне поповнення професійної спільноти.

Серед найпоширеніших нотаріальних дій залишаються посвідчення довіреностей (1 355 180 випадків), засвідчення вірності копій документів (3 865 431 випадок) та справжності підписів на документах (2 540 506 випадків). Щодо діяльності державних нотаріусів основний акцент зроблено на оформленні спадщини. Так, 44% від загальної кількості нотаріальних дій державних нотаріусів становить видача свідоцтв про право на спадщину, тоді як у приватних нотаріусів цей показник значно нижчий – лише 8%.

Приватні нотаріуси натомість виконують більше правочинів, пов'язаних із відчуженням нерухомого майна. У 2023 році вони посвідчили 287 423 договори відчуження нерухомості, окрім земельних ділянок, тоді як державні нотаріуси за аналогічний період виконали лише 19 788 таких дій. Відкриття ринку землі

також суттєво вплинуло на статистику нотаріальних дій. Значно зросла кількість посвідчень договорів, пов'язаних із відчуженням земельних ділянок, зокрема сільськогосподарського призначення, а також земельних часток (паїв).

Ці показники свідчать про динамічний розвиток нотаріальної сфери в Україні, яка адаптується до нових викликів і потреб суспільства, одночасно забезпечуючи правову безпеку та надійність нотаріальних процедур.

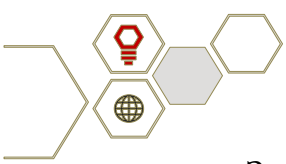
В умовах активного прагнення України до інтеграції в європейський правовий простір реформування нотаріальної сфери є одним із ключових напрямів гармонізації національного законодавства із загальноєвропейськими стандартами. Як зазначено на сайті Урядового порталу органів виконавчої влади України, метою реформи є реалізація трьох основних завдань, зміст яких наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Завдання реформи нотаріату

Завдання	Характеристика
Перехід до єдиного нотаріату	Дозволить забезпечити доступність нотаріальних послуг у кожному нотаріальному окрузі, включно з гарантуванням права на отримання нотаріальних послуг незахищеними верствами населення
Запровадження електронної системи нотаріату	Впровадження сучасних інформаційних технологій сприятиме спрощенню роботи нотаріусів, автоматизації ключових процесів і, як наслідок, пришвидшенню виконання нотаріальних дій для громадян
Формування системи професійного саморегулювання нотаріату	Передбачає підвищення професійного рівня нотаріусів, посилення контролю за дотриманням етичних норм, правил діловодства та організації робочого місця

Джерело: складено автором на основі [13; 14]

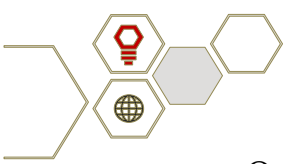
Зусилля спрямовані на підвищення прозорості, доступності, ефективності та безпеки нотаріальних послуг, що супроводжується широкомасштабним упровадженням сучасних технологій, нормативно-правових змін та посиленням контролю за дотриманням етичних стандартів.

Однією з основних реформ стало запровадження електронних сервісів та інформаційних технологій у нотаріальну діяльність [7, с. 214]. Онлайн-запис на консультації, електронні форми документів, автоматизовані реєстри та бази даних сприяють полегшенню взаємодії громадян і бізнесу з нотаріусами. Завдяки цифровій реєстрації документів значно підвищено ефективність роботи, забезпечено зручність отримання послуг і надійний захист інформації. Автоматизація процесів та системи аудиту дозволяють оперативно виявляти аномалії й підтримувати високі професійні стандарти.

На законодавчому рівні здійснюється гармонізація правових норм з європейськими. Особлива увага приділяється спрощенню процедур у сфері купівлі-продажу нерухомості, оформлення спадщини, визнання правочинів тощо. Ці заходи спрямовані на підвищення доступності нотаріальних послуг для громадян і створення зручних умов для їх отримання.

Одночасно реформується система контролю та нагляду за діяльністю нотаріусів. Запроваджуються прозорі механізми звітності та відповідальності, які передбачають публікацію вартості послуг і правил їх надання, створення умов для повідомлення про випадки зловживань. Державні органи застосовують нові підходи до моніторингу діяльності нотаріусів, що дозволяє підвищити рівень доброчесності й забезпечити уникнення корупційних ризиків.

Важливим аспектом є підвищення прозорості нотаріальної діяльності. Громадськість активно залучається до процесів нагляду та регулювання через участь у наглядових органах. Це сприяє підвищенню довіри до нотаріальної системи та формує новий рівень взаємодії між нотаріусами й суспільством. У межах етичної реформи впроваджуються принципи відкритості та доступності, що дозволяє громадянам легко отримувати інформацію про послуги та діяльність нотаріусів.

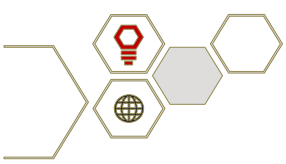

Окремим напрямом реформування є посилення інформаційної безпеки. З розвитком електронних послуг значна увага приділяється захисту даних від кібератак та неправомірного доступу. Постійний моніторинг загроз і адаптація системи до нових викликів гарантують надійність цифрових сервісів. На думку науковця Ю. Бисаги, цифрові технології дозволяють зменшити час на виконання нотаріальних процедур, спрощують адміністративні процеси й роблять послуги доступнішими для громадян і бізнесу [4].

З огляду на ключову роль нотаріату в захисті прав громадян реформи також спрямовані на посилення відповідальності нотаріусів перед клієнтами та суспільством. Законодавство України, зокрема Закон «Про нотаріат» [9] і Кодекс професійної етики, чітко регламентує обов'язки нотаріусів, що підвищує рівень довіри до цієї професії.

У результаті соціологічного дослідження, проведеного з травня по червень 2023 року, були висвітлені актуальні проблеми нотаріальної сфери та пропозиції щодо її вдосконалення [15]. Представники нотаріату акцентували увагу на низці викликів, які ускладнюють їхню роботу. Серед основних проблем вони називали недосконалість і суперечливість законодавства, що призводить до плутанини в правозастосуванні. Також проблемою залишається дублювання електронного та паперового документообігу, що уповільнює робочі процеси та створює додаткове навантаження. Нотаріуси зазначали й про недостатнє наповнення державних реєстрів та їх нестабільну роботу, що часто стає перешкодою для виконання нотаріальних дій. Значним викликом є складність проходження перевірок, які супроводжуються подекуди необґрунтованими санкціями, що створює додатковий стрес і напруження в професійній діяльності.

Приватні нотаріуси, за словами самих представників професії, демонструють значну гнучкість і орієнтованість на клієнта. Досвід роботи в умовах воєнного стану підтвердив, що саме приватний нотаріат краще адаптується до надзвичайних ситуацій. У критичних обставинах, зокрема під час обстрілів або за відсутності електроенергії та інтернету, приватні нотаріуси з більшою ймовірністю продовжували роботу. Це пояснюється їх готовністю

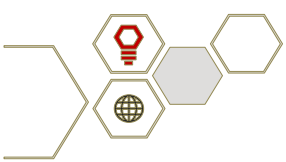
вкладати кошти в додаткове обладнання, як-от генератори чи супутниковий інтернет, на відміну від державних нотаріальних контор, які часто призупиняли діяльність або працювали за скороченим графіком.

Водночас державний нотаріат залишається незамінним у сфері оформлення спадщини, що пов'язано з довготривалістю цього процесу та необхідністю передачі документів до архіву. У державних нотаріальних конторах забезпечується гарантія, що справу буде завершено, навіть якщо певний нотаріус через форс-мажор не зможе продовжувати роботу. Приватні нотаріуси такої гарантії надати не можуть, адже багато процедур зав'язані на конкретній особі. Це питання викликає занепокоєння, оскільки ліквідація державного нотаріату без створення механізмів передачі незавершених справ може призвести до серйозних наслідків для клієнтів.

Щодо вартості послуг приватні нотаріуси мають перевагу у формуванні цінової політики, адже можуть адаптувати її до потреб клієнтів і запропонувати нижчу ціну, тоді як державні нотаріуси працюють за фіксованими тарифами, встановленими Міністерством юстиції. Разом із тим клієнти часто сприймають вартість нотаріальних послуг як високу, але загалом визнають, що вона відповідає рівню якості та обсягу наданих послуг.

Серед негативних явищ, виявлених у результаті дослідження, залишається корупція. Близько 8–9% респондентів зізналися, що особисто стикалися з корупційними проявами, зокрема вимаганням неправомірної вигоди, що стосується як державних, так і приватних нотаріусів. Попри це, приватні нотаріуси здебільшого асоціюються з ефективністю та оперативністю, тоді як державні отримують вищі оцінки через доступну вартість послуг і професіоналізм. Водночас багато клієнтів зазначали, що часто не розрізняють, до якого типу нотаріуса зверталися, оскільки якість їх роботи в окремих аспектах є подібною.

Учасники дослідження наголошували на важливості впровадження низки змін, які здатні значно покращити функціонування нотаріальної системи України та сприяти її розвитку. Одним із ключових напрямів є інтеграція правової

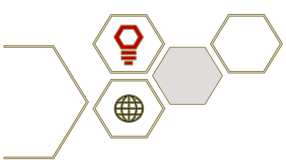
системи України до європейського простору. Для цього необхідно уніфікувати законодавство, запровадити спільні протоколи, регламенти та механізми. Важливим супутнім заходом є організація роз'яснювальної роботи та навчання для представників української системи юстиції, що дозволить забезпечити розуміння та ефективне використання нововведень.

Крім того, вдосконалення державних реєстрів є невід'ємною складовою частиною реформ. Реєстри мають працювати за єдиною логікою з уніфікованим функціоналом, що зробить їх використання зручним і доступним. Одним із запропонованих рішень є створення єдиного реєстру, де зберігатимуться всі відомості про кожну конкретну особу в одному місці, а не розподілятимуться між різними реєстрами. Водночас зміна законодавства повинна узгоджуватися зі зміною реєстрів, аби вони відповідали новим правовим нормам і вимогам.

Посилення захисту електронних даних також є пріоритетом, особливо в умовах активного переходу до цифрових технологій. Одночасно з упровадженням електронної системи нотаріату пропонується поступове скорочення паперових носіїв із залишенням їх мінімально необхідної кількості задля безпеки. Перехід до зберігання архівної інформації в цифровій формі дозволить не лише зменшити терміни зберігання, але й забезпечить швидший доступ до документів.

Важливим кроком є відмова від принципу територіальності щодо вчинення нотаріальних дій, що забезпечить більшу гнучкість і доступність нотаріальних послуг для громадян. Не менш значущим є розроблення єдиної практики проведення перевірок приватних нотаріусів. Для цього потрібно створити чіткі механізми контролю та залучити до перевірок висококваліфікованих фахівців, що сприятиме підвищенню якості таких заходів.

Окрему увагу варто приділити заснуванню інституту помічників приватних нотаріусів із широкими повноваженнями, що стане особливо актуальним у контексті переходу до єдиного нотаріату. Також пропонується розширити функції Нотаріальної палати України, зосередивши її діяльність на координації та організації роботи нотаріусів і залишивши контрольні функції за

регулятором. Важливим складником є налагодження тісної співпраці Нотаріальної палати з регулятором і законодавчими органами, що дозволить підвищити ефективність ухвалення та реалізації реформ.

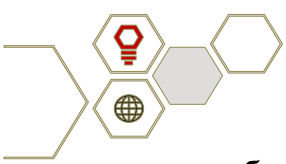
Запропоновано також створення єдиного реєстру нотаріусів, що забезпечить актуальність і доступність інформації про всіх представників професії. Крім того, може бути засновано інформаційно-консультативний центр у складі Нотаріальної палати, де нотаріуси та громадяни могли б отримувати професійні консультації.

Важливо враховувати думку професійної спільноти нотаріусів на етапі розроблення нових законодавчих ініціатив. Залучення її до цього процесу дозволить вивчити реальні потреби сфери, уникнути помилок у впровадженні реформ і зробити зміни більш ефективними та результативними.

Сучасні тенденції вказують на зростання ролі нотаріату в забезпеченні правового порядку та гармонізації його діяльності із запитами суспільства. Однак розвиток нотаріальної системи в Україні потребує подальшої модернізації, зокрема цифровізації процесів, адаптації до європейських стандартів і запровадження інновацій, які покращать доступність і якість нотаріальних послуг.

Висновки. У ході дослідження було визначено ключові особливості функціонування нотаріату в Україні, зокрема в контексті його відповідності європейським правовим стандартам. Система нотаріату України перебуває в процесі реформування, метою якого є підвищення якості нотаріальних послуг, забезпечення їх доступності, а також гармонізація національного законодавства із загальноєвропейськими стандартами. Однак натеper система стикається з низкою проблем, зокрема дублюванням електронного та паперового документообігу, складнощами у функціонуванні державних реєстрів, а також недостатньою ефективністю механізмів контролю.

Перспективи модернізації нотаріату в Україні охоплюють кілька напрямів. Передусім необхідно вдосконалити законодавче забезпечення, зокрема шляхом уніфікації норм і процедур. Запровадження електронної системи нотаріату, що

передбачає відмову від паперових носіїв, сприятиме підвищенню оперативності та прозорості нотаріальних дій. Важливим є посилення професійної саморегуляції нотаріальної спільноти, що передбачає розширення повноважень Нотаріальної палати та залучення нотаріусів до розроблення реформ.

На особливу увагу заслуговує розвиток електронних реєстрів, які мають працювати за єдиною логікою та забезпечувати зручний доступ до даних. Важливим є також створення інституту помічників нотаріусів і запровадження чітких механізмів передачі справ у разі форс-мажорних обставин. Реформа має враховувати як європейські стандарти, так і виклики, зумовлені сучасними реаліями, включаючи повномасштабну війну та потребу забезпечення безперервності нотаріальної діяльності.

Таким чином, модернізація нотаріату в Україні повинна відбуватися комплексно, з урахуванням національного та європейського досвіду. Це сприятиме підвищенню ефективності, доступності та довіри до нотаріальної системи як з боку громадян, так і міжнародної спільноти.

Список використаних джерел

1. Солошенко Ю. В. Нотаріат в Європейському Союзі: історико-юридичний аспект інституціоналізації. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 11. Ч. 1. С. 91–98. DOI: <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019.11-1.11> (дата звернення: 14.09.2024).
2. Журавльова
3. Адміністративно-правове регулювання функціонування електронного нотаріату. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. Вип. 12. С. 148–151. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.25> (дата звернення: 14.09.2024).
3. Марченко В. М. Окремі питання впровадження в Україні системи Е-нотаріату. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 1(30). С. 42–46. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(30\).513](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(30).513) (дата звернення: 14.09.2024).
4. Бисага Ю. Ю. Цифрові технології в нотаріаті: сутність та особливості. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*.

2023. Вип. 78. С. 11–16. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.1> (дата звернення: 14.09.2024).

5. Ли́ла-Ба́рська А. В. Цифровізація нотаріальної діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 230–231. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-8/51> (дата звернення: 12.09.2024).

6. Денисяк Н. М. Реформування інституту нотаріату в сучасних умовах євроінтеграції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 547–551. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.95> (дата звернення: 12.09.2024).

7. Сірко В. С. Сучасні тенденції розвитку нотаріату в Україні: вплив законодавчих змін та перспективи подальшого розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. № 1. С. 212–215. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/36> (дата звернення: 14.09.2024).

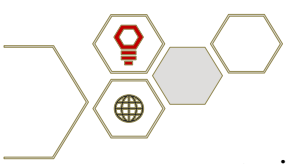
8. Шевчук Л. Основоположні принципи латинського нотаріату та їх реалізація в Україні: історико-правовий аспект. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2018. Вип. 66. С. 103–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2018_66_13 (дата звернення: 14.09.2024).

9. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 14.09.2024).

10. Нелін О. І. Нотаріальна доктрина України: теоретичний синтез. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 130–137. URL: <https://elar.naiau.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/c29d38c5-f572-44ca-a3a2-89bdfb962209/content> (дата звернення: 14.09.2024).

11. Мирза С. С., Середницька І. А. Адаптація зарубіжного досвіду розвитку органів нотаріального самоврядування до системи нотаріату в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. Вип. 4. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.4.14> (дата звернення: 14.09.2024).

12. Підсумки роботи нотаріусів, Мін'юсту та його територіальних органів у сфері нотаріату за 2023 рік. *Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)*. 02.02.2024. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/direction/pidsumki-roboti-notariusiv-minyustu-ta->

yogo-teritorialnih-organiv-u-sferi-notariatu-za-2023-rik (дата звернення: 14.09.2024).

13. Красногор О. В. Інтеграція цифровізації у сфері нотаріату. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. Вип. 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-01-08> (дата звернення: 12.11.2024).

14. Реформа нотаріату. Верховне право та боротьба з корупцією. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/verhovenstvo-prava-ta-borotba-z-korupciyeu/reforma-notariatu> (дата звернення: 14.09.2024).

15. Звіт за результатами дослідження системи нотаріату України. *Human Research*. 2023. URL: https://docs.google.com/document/d/153vxyfGC3pGz_tX6kyllvIBwp5YckBhH/mobilebasic (дата звернення: 14.09.2024).